

LOKÁLIS IDENTITÁSKONSTRUKCIÓK VIZSGÁLATA SOPRONBAN LOCAL IDENTITY CONSTRUCTION ANALYSIS IN SOPRON

Balázs Ferenc

PhD hallgató

Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, Szent István Egyetem

E-mail: fbalazs2001@yahoo.com

Összefoglalás

Az elmúlt években zajló külső és belső migrációs folyamatoknak köszönhetően Sopron és térsége két irányból nyitott kaputelepüléssé vált Ausztria és Magyarország között. Ez a folyamat kihatással van a város lakosságának és térszerkezetének alakulásán túl az ott élők mindennapjaira is. Ezen okból kifolyólag jelen kutatás azt hivatott vizsgálni, hogy Sopronnak, a „hűség és szabadság” városának lakossága lokális identitásában hogyan jelenik meg a városba érkező betelepülőkhez való viszony.

Abstract

Due to the external and internal migration processes in the recent years, Sopron and its region have become a „gateway” city in two directions between Austria and Hungary. This process has an impact on the population of the city and its spatial structure and the everyday life of the citizens. According to this research, it is necessary to examine how can the incoming connection to the city is formed in the local identity of the population of Sopron, as the city of "loyalty and freedom".

Kulcsszavak: migráció, Sopron, lokális identitás, településszerkezet, letelepedés

JEL besorolás: R23

LCC: HB848-3697

Bevezetés

Amint azt az elmúlt években zajló különböző mozgások és népvándorlások is alátámasztják, a migráció ma már nem statikus állapottal záruló egyirányú, egyszeri folyamatként fogható fel, hanem dinamikus mozgásként, a lokalitások közötti elmozdulásként, ingázásként, mely lehetőségeket, perspektívákat nyit (Feischmidt – Zakariás 2010). Mindez többek között köszönhető a munkamegosztás elmélyülésének, az életmód gyökeres megváltozásának éppúgy, mint a térbeli mobilitás feltételeinek javulásának, a közlekedés fajlagos költségeinek csökkenésének és az államhatárok szerepének elhalványulásának, valamint a neoliberais piaci környezet kiépülésének. (Kovács et al, 2015). A migráció jelenségének komplexitásából is adódik, hogy máramár nemcsak az országhatárok átlépésével járó folyamatot jelöli, így a köztudatba is sokkal összetettebb jelentéstartalommal bír.

A migráció ugyanakkor nemcsak nemzetgazdasági szempontból fontos, hiszen külpolitikai, nemzetpolitikai és nemzetbiztonsági kérdéseket is maga után von.

A rendszerváltás óta a szabad határátlépés lehetősége megsokszorozta a „szerencsevadászok”, a jobb munkalehetőség és életfeltételek reményével Sopron városába érkezők számát. Majd ezt követően Magyarország európai uniós csatlakozása nemcsak gazdasági szempontból volt meghatározó az áruk, a szolgáltatások és a tőke szabad áramlásának lehetősége miatt, hanem a

munkaerő migrációjának kérdése is kulcsfontosságúvá vált, hiszen Ausztria és Németország is megnyitotta munkaerőpiacát kelet-közép-európai országok munkavállalói, így a magyar munkavállalók előtt is.

Az ingázás, az osztrák munkavállalás lehetősége miatt dinamikusan nő a városba érkezők száma, hiszen Sopron a magyar-osztrák határtól csupán 8 km-re, Bécestől 60 km-re fekszik, tehát a város mint három ország között elterülő határmenti térség, kétirányú kontaktzónává vált.

Ezt a folyamatot a tősgyökeres, városukhoz jellemzően öntudatos lokálpatrióta módon kötődő Soproniak sokszor változó attitűddel fogadják. Jelen kutatás célja, hogy bemutassa Sopronnak, a „hűség és szabadság” városának tősgyökeres lakossága lokális identitásában hogyan jelenik meg a városba érkező „idegenekhez” való viszony.

A kutatásról és annak módszertanáról

Az elmúlt évek során számos, migrációs témával foglalkozó hazai tanulmány született, melyek azonban elsődlegesen a Magyarországra irányuló migrációs tendenciákat – kitüntetetten a határon túli magyarok anyaország felé irányuló etnikai migrációját – vizsgálták (lásd például Hárs, 2015, Marien 2015, Kincses 2015) a Magyarországról kifelé irányuló migrációs tendenciák elemzése a hazai szakirodalomban sokkal kevésbé reflektált, néhány kivételtől eltekintve (lásd például Hajdu – Kristóf 2015, Lakatos – Rédei – Kapitány 2015 Molnár és társai 2015) alapvetően hiányzik. Továbbá a migrációs kutatások irányultsága esetén azt is fontos kiemelni, hogy a vizsgálódások orientációja az országotól a kistérségi felé tolódott el.

Fentiek tükrében elmondható, hogy jelen kutatás némiképp hiánypótlást jelenthet a hazai migrációs szakirodalomban, hisz lokális szinten – Sopron térsége viszonylatában – vizsgálja azt, hogy a hazai belső migráció, illetve a külföldre irányuló munkavállalási migráció hogyan rajzolja át egy település lokális identitásának mintázatát, illetve a helyi lakosság idegenekkel, migránsokkal szembeni elfogadó vagy éppen elutasító attitűdjeit. A helyi lakosok álláspontját – amint az a későbbiekben is ismertetésre kerül – nagyban képes befolyásolni a média, de legnagyobb hatást mégis az gyakorolja az ott élőkre, ha a hétköznapiak során, a mindennapi életközösségükben találkoznak bevándorlókkal. Mindez nemcsak gazdasági, urbanisztikai és szociális kérdéseket vet fel, hanem biztonsági szempontból is jelentős hatással van a helyi lakosok életére és véleményalkotására.

A kutatás célja az, hogy személyek és közösségek szintjén megrajolja a lokális otthon, haza, Sopron kisajátításának, óvásának, az „idegenektől” való elzárkózásnak szimbolikus cselekvéseit.

A vizsgálódás kitér arra, hogy milyen a migrációs hullám hatása a személyes, lokális identitáskonstrukciók alakulására a különböző kognitív, társadalmi és kulturális tényezők mentén.

Azon konkrét cselekvési gyakorlatoknak a feltérképezéséhez, amelyek kirajzolják a helyiek és a betelepülők közötti viszonyt, illetve az identitásgyakorlatok közötti eltéréseket, fókuszcsoporthoz interjúk lefolytatására volt szükség.

A fókuszcsoporthoz interjúk jellemzője, hogy bár az abban megjelenő minta tekinthető reprezentatívnak a teljes sokaságra nézve, a legtöbb szerző egyet ért abban, hogy a kapott eredményeket viszont nem szabad annak tekinteni. Ezzel párhuzamba állítható a mikrocenzus kistérségi becslése is, miután viszonylag nagy elemszámú a mintavétel, - ugyanakkor, ha a

kutatás témáját a vándorlást vesszük alapul – nem fedik le teljes egészében a migráns népeiséget miután a migránsok körében csekély a mintába való bekerülési esélyük, illetve magának az interjú lefolytatásának az esélye (KSH, 2016).

Azok a szituatív, dinamikus viszonyok, melyek egy-egy interjú lefolytatása során jelentkeznek, még korreláló eredmények esetén sem teszik indokolttá a következtetést, hogy az a teljes sokaságra érvényesül. Ettől a fókuszcsoporthoz interjújuk még alkalmasak a kutatási eredmények alátámasztására, hiszen egy pontos elemzési módszer révén kvantifikálhatók és érvényesnek tekinthetők.

A fókuszcsoporthoz interjújuk statisztikai elemzése során leíró statisztikai mutatóként skálaváltozók esetében az átlag és szórás adatai, kategóriaváltozóknál a gyakorisági adatok (% és fő) kerültek feltüntetésre. A két csoport különbségének vizsgálata skálaváltozó mentén független mintás t-tesztel került elvégzésre, amennyiben a szóráshomogenitás feltétele nem teljesült a Welch-féle d-próba eredményei alapján lehetett következtetni. Két nominális és/vagy ordinális változó függetlenségének vizsgálata keresztábra-elemzéssel történt. 2x2-es keresztábránál Fisher-féle egzakt próba, 2x2-esnél nagyobb keresztábránál Pearson-féle khi-négyszet statisztika került alkalmazásra. Amennyiben a keresztábra-elemzés alkalmazási feltételei (minden kategória várható gyakorisága legalább 1, és a kategóriák nem több mint 20%-ban a várható gyakoriság nem kevesebb, mint 5) nem teljesültek, a gyakorisági adatok vizsgálatára volt szükség. A statisztikai elemzések során a rögzített szignifikancia szint $p = 0.05$ volt. A statisztikai elemzések elkészítése IBM SPSS 20 statisztikai programmal történt (IBM SPSS Statistics, IBM Corporation, Chicago, IL).

A felmérésben 60 fő vett részt, 43.3%-uk (26 fő) új soproni és 56.7%-uk (34 fő) régi soproni. Jelenlegi lakhelyükön 1-50 éve laknak ($M = 14.92$, $SD = 13.82$). A résztvevők több mint fele 1-10 éve él ott (52.5%, 31 fő), 32.2%-uk (19 fő) 11-30 éve és további 9 fő (15.3%) 31-50 éve. A későbbi elemzések során az új és régi soproni csoportok közötti különbségek vizsgálatára kerül sor. A vártak megfelelően a régi soproniak szignifikánsan több éve laknak ($M = 19.24$, $SD = 15.20$) jelenlegi lakhelyükön, mint az új soproniak ($M = 9.43$, $SD = 9.54$) ($t(57) = -3.030$, $p = 0.004$).

Lakóhely és munkahelyváltás

Sopron városa a Kelet és Nyugat között húzódó vasfüggöny lebontását követően, Nyugat-Magyarország addig zárt határvárosából, két irányban nyitott, ún. gateway településsé vált, vagyis jelen esetben egy intenzív, nagy hatókörű, preferált célokhoz köthető népességmozgást figyelhetünk meg, ami migrációs szempontból aktív zónává alakította Sopront és környékét.

A nyugati térség lendületes dinamikája nemcsak kedvező földrajzi fekvésének köszönhető, hanem annak is, hogy gazdasági szerkezete is korszerűbb más keletebbre eső területekéhez képest. (Nemes Nagy, 1998)

Elsőként a lakóhely-váltás és munkahelyváltás közti kapcsolat, valamint a lakóhely és munkahely változtatás szándékának vizsgálatára került sor a teljes mintán, illetve az új és régi soproniak körében. Ezt a kérdéskört tovább bővítve, elemzésre került a családtagok közelségének fontossága a megkérdezett személyek körében.

A résztvevők többségének legutóbbi lakóhely-váltása független jelenlegi munkahelyétől (80.4%, 45 fő), 11-en jelezték (19.6%), hogy a jelenlegi munkavégzés helye az egyik oka a korábbi lakóhelyváltásnak. Az új soproniak esetében közel fele-fele arányban tapasztalható ez,

44%-uk (11 fő) munkahely miatt váltott lakóhelyet, a régi soproniak körében egyetlen személy sem adott igen választ erre a kérdésre.

A jelenlegi lakóhely változtatását 2-3 éven belül 20%-uk tervezi (12 fő) és további 6 fő (10%) bizonytalan ebben a kérdésben. Munkahelyváltást 2-3 éven belül 28.3%-uk (17 fő) tervez, további 4 fő bizonytalan. A lakóhely ($\chi^2(1) = 0.193$, $p = 0.661$) és/vagy munkahelyváltást ($\chi^2(1) = 0.001$, $p = 0.992$) az új és régi soproniak közel azonos aránya tervezi 2-3 éven belül. Lakóhelyét az új soproniak 25%-a, a régi soproniak 20%-a tervezi megváltoztatni, munkahelyet az új soproniak 30.4%-a, a régi soproniak 30.3%-a váltana.

Többségük (58.3%) esetében sok családtagjuk él a közelben és 48.3%-uknak fontos is, hogy közel legyenek tágabb családjukhoz. A régi soproniak nagyobb arányára jellemző ($\chi^2(1) = 14.343$, $p < 0.001$), hogy sok családtagjuk él a közelben (79.4%), mint az új soproniakra (30.8%). Ugyanakkor mindkét csoport számára egyaránt fontos, hogy a közelséget fenntartsák tágabb családjukkal ($\chi^2(1) = 2.419$, $p = 0.120$). A régi soproniak 60.6%-a, az új soproniak 40%-a jelezte ezt.

A migráció és a migránsok

A migráció esetében egyrészt a migráció kifejezés jelentésének vizsgálatára került sor, valamint arra, hogy a megkérdezett személyek véleménye szerint mikor találkoztak először migrációval életükben és mit gondolnak a belső migrációról. Ezt követően több oldalról igyekezett a kutatás feltárni a migránsokkal kapcsolatos véleményeket és attitűdöket, úgymint a híradásokban megjelenő migránsok, illetve a betelepülők megítélése és támogatása, valamint az országon kívülről és belülről érkezők elfogadása.

Itt megemlítenéd, hogy a véleményalkotást sokszor a kor, a nem, az iskolai végzettség is befolyásolja, továbbá az sem elhanyagolható szempont, hogy a betelepülők melyik országból vagy országrészből érkeztek. Azonban jelen fókuszcsoporthoz kutatás nem tér ki a résztvevők struktúrájából adódó differenciálódásra, erre későbbi vizsgálatok során kerül sor.

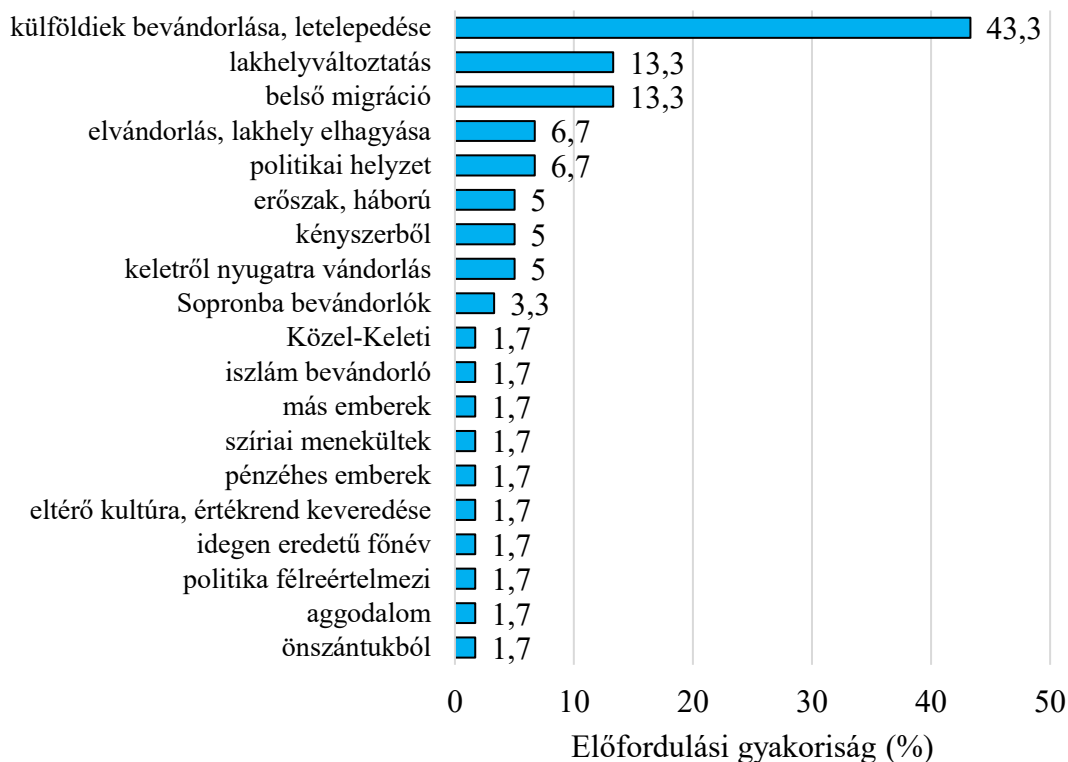
A migráció jelentése és a migráció jelensége

A migráció kifejezés esetében a megkérdezett személyek többsége egyértelműen a külföldiek bevándorlására és letelepedésére gondol (1. ábra; 43.3%, 26 fő), így ebből lehet arra következtetni, hogy ez nagyobb hatással van a megkérdezett személyek véleményalkotására. Viszonylag gyakori válasz volt még a lakhelyváltoztatás és a belső migráció (13%, 8 fő). Érdekes megjegyezni, hogy a válaszok nagyfokú heterogenitása volt jellemző, amint azt az alábbi ábra is mutatja.

A három leggyakoribb válasz közül (1. táblázat) a külföldiek bevándorlása és letelepedése volt statisztikailag is vizsgálható az új és régi soproniak körében. Ebben az esetben a válaszadók aránya az új és régi soproniak körében szignifikáns mértékben nem különbözött ($\chi^2(1) = 0.443$, 0.602).

Érdekes megjegyezni, hogy a belső migrációt az új soproniak 7.7%-a adta, a régi soproniak 17.6%-a, valamint a belső migráció választ adók mindegyike az új soproniak csoportjába tartozott (1. táblázat).

Összességében az tapasztalható, hogy a régi soproniak több negatív tartalmú véleményt fogalmaztak meg a migráció kifejezésével kapcsolatban az új soproniakhoz képest.

1. ábra: „Mire gondol Ön akkor, amikor a migráció kifejezést hallja?” kérdésre adott válaszok előfordulási gyakorisága

Forrás: Saját szerkesztésű ábra

1. táblázat: „Mire gondol Ön akkor, amikor a migráció kifejezést hallja?” kérdésre adott válaszok előfordulási gyakorisága az új és régi soproniak körében

	új soproni % (fő)	régi soproni % (fő)
külföldiek bevándorlása, letelepedése	38,5 (10)	47,1 (16)
lakhelyváltoztatás	30,8 (8)	
belső migráció	7,7 (2)	17,6 (6)
elvándorlás, lakhely elhagyása		11,8 (4)
politikai helyzet	3,8 (1)	8,8 (3)
erőszak, háború	11,5 (3)	
kényszerből	7,7 (2)	2,9 (1)
keletről nyugatra vándorlás		8,8 (3)
Sopronba bevándorlók	7,7 (2)	
Közel-Keleti	3,8 (1)	
iszlám bevándorló	3,8 (1)	
más emberek	3,8 (1)	
szíriai menekültek		2,9 (1)
pénzéhes emberek		2,9 (1)
eltérő kultúra, értékrend keveredése		2,9 (1)
idegen eredetű főnév		2,9 (1)
politika félreértelmezi		2,9 (1)
aggodalom		2,9 (1)
önszántukból		2,9 (1)

Forrás: saját szerkesztésű táblázat

A vasfüggöny lebontását követően kialakult népességi, kereskedelmi mozgások, a gazdasági jellegű szolgáltatások igénybe vétele mind Magyarország, mind Ausztria irányából kétirányú, lépcsőzetesen egymásra épülő mobilitási tapasztalásokat hozott magával (Rechnitzer 2014.).

Így nem véletlen, hogy a migráció jelenségével a válaszadók többsége 15-20 éve (30%, 18 fő), valamint 2 éve (31.7%, 19 fő) találkozott először, ami arra utal, hogy vagy már a rendszerváltás óta a köztudatban él a migráció jelensége, vagy az elmúlt évek menekült helyzetével került be az emberek életébe. Ennek megítélése a két vizsgált csoportban jelentős eltérést nem mutatott. Az új soproniak 30.8%-a (8 fő) adta meg a fenti két választ erre a kérdésre, a régi soproniak 29.4%-a (10 fő), illetve 32.4%-a (11 fő).

Összességében a megkérdezett személyek további 8.3%-a (5 fő) jelezte, hogy 7-8 éve találkozott először a migráció jelenségével, ami az európai uniós csatlakozás következtében meginduló munkavállalási célú migrációval is összefüggésbe hozható, akárcsak azzal, hogy Ausztria ezekben az években törölte el a munkavállalási engedélyhez kötött osztrák munkavégzést. Szintén 5 fő jelezte, hogy idén/pár éve találkozott először a migráció jelenségével. További 6.7%-uk (4 fő) 5-6 éve, valamint „évek óta a munkalehetőség miatt” választ adta, végül 2 fő nyilatkozott úgy, hogy 3-4 éve találkozott először a migrációval.

A belső migráció megítélése

Az elmúlt nagyjából 10 évben a Győr-Moson-Sopron megyében jelentkező demográfiai többlet a szabad áramlás terének kibővülésével magyarázható: a korábbi határtelepülések Magyarország egészét tekintve alakultak a szegényebb régiók lakosságainak célvárosává. A többlet nem a természetes szaporulatnak, hanem az országon belül zajló migrációnak köszönhető (KSH 2013).

Éppen ezért a kutatás során külön kérdések irányultak – az általános migráció-fogalmon túlmenően – az országon belül zajló népvándorlás megítélésének vizsgálatára.

Az országon belüli lakhelyváltotatást a jobb munkalehetőség reményében a megkérdezett személyek 45%-a (27 fő) nem tekinti migrációnak, míg 53.3%-uk (32 fő) igen, 1 fő adott talán, bizonytalan választ.

Az országon belüli lakhelyváltotatást migrációnak tekintők és nem tekintők aránya az új és régi soproniak körében statisztikailag szignifikáns különbséget nem mutatott ($\chi^2(1) = 1.224$, $p = 0.303$). Bár a két csoport jelentős eltérést nem mutatott, ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy a régi soproniak viszonylag nagyobb aránya (60.6%, 20 fő) tekintette ezt a lakhelyváltotatást is migrációnak az új soproniakhoz képest (46.2%, 12 fő).

Általánosságban elmondható, hogy a munkaerő-áramlás a befogadó és kibocsátó régiók között működő tényezőkön és a közöttük lévő kölcsönhatásokon is alapul, így jelen esetben is az egyik országrészben jelentkező munkaerő-hiányt a másik országrészből érkező áttelepülők elégítették és elégítik ki. Ez a fajta migráció, részben az egyéni életminőség javítását célozza, így kifejezi a kibocsátó és a befogadó terület lakosainak az életkörülményekkel való elégedettségi szintjét is.

A megkérdezett személyek véleménye arról, hogy egyesek országon belül áttelepülnek a jobb munkalehetőségek reményében oda, ahol igény van a munkaerejükre, azt mutatja, hogy összességében a személyek többsége megérti és elfogadja ezt (75%, 45 fő), „csak” 3 személy adott egyértelmű nem választ erre a kérdésre (a további 12 fő válasza nem volt értelmezhető,

mert nem a kérdésre válaszoltak). A régi soproniak 79.4%-a (27 fő) jelezte, hogy megérti és támogatja, az új soproniaknál ennek aránya 69.2% (18 fő) volt. A nem támogatók aránya az régi soproniak körében 5.9% (2 fő) volt, az új soproniak közül 1 fő adott ilyen választ.

A migránsok megítélése

A „*Találkozott-e már migránssal?*” kérdésre a megkérdezett személyek döntő többsége (80%, 48 fő) azt a választ adta, hogy már találkozott Sopronban migránsokkal. További 11 fő (18.3%) jelezte, hogy még nem és 1 fő nem tudja, vagyis bizonytalan választ adott. A régi és új soproniak ebben a kérdésben statisztikailag szignifikáns különbséget nem mutattak ($\chi^2(1) = 2.101$, $p = 0.147$).

A vártak megfelelően, azoknak, akik régebb óta laknak Sopronban, viszonylag nagyobb aránya jelezte, hogy már találkozott migránsokkal (87.9%, 29 fő), az új soproniakhoz képest (73.1%, 19 fő). Jelen kutatás azonban nem tért ki arra, melyek voltak a migránsok ismertető jegyei, vagyis, hogy a megkérdezettek - a bevándorlók megjelenésén kívül – honnan tudták kikövetkeztetni, hogy migráns személyről volt-e szó.

A migránsok motivációja kényszerből is fakadhat éppúgy, mint önkéntes alapon, de ezen a két alapvető dimenzió mellett Ernest Ravenstein fogalmazta meg a push- és pull-elméletet, vagyis azokat a gátló és ösztönző tényezőket, amelyek befolyásolják a migránsok indíttatásait (Hautzinger et al, 2014). Az ösztönző tényezők közé sorolhatók a magasabb bérek, a családgyegetés, a gazdasági fejlettség, a munkalehetőségek a jobb élet reménye, de a biztonság, a nyelv ismerete, a rokoni-etnikai kapcsolatok és a jobb egészségügyi ellátás is (Heintel et al, 2005).

A híradásokban megjelenő migránsok a résztvevők jelentős többsége szerint (80.8%, 42 fő) migránsnak tekinthetők. További 5 fő jelezte (9.6%), hogy csak abban az esetben, ha nem országon belülről érkezik és 1 fő szerint a híradásokban szereplők nem tekinthetők migránsoknak. Érdekes, hogy „csak” 4 fő (7.7%) jelezte, hogy nem akarja/nem tudja ezt megítélni a híradások alapján.

A tömegkommunikáció főbb jellemzője, – nevéből adódóan is - hogy egyszerre nagy tömegekhez képes eljutni ugyanaz az információ mennyiség közvetett kapcsolat, vagyis technikai eszközök útján, ráadásul egyoldalúan, így nincs meg a visszajelzés vagy a viszontválasz lehetősége, vagyis az egyes információk egyéni értelmezésének csak a képzelő erő szabhat határt bizonyos esetekben (Utry, 1999). Mindebből következik, hogy a média nagy mértékben képes befolyásolni az emberek megítélését és nem garantálja, hogy az egyének tisztán lássanak a migráns-ügy tekintetében, hiszen ezek a közvetett információk gyakran nem felelnek meg a valóságnak, torzítottak, ezáltal negatívan hathatnak a külföldről betelepülők megítélésére a helyi lakosság körében. Továbbá a befolyásolás egyik eszköze a média esetében, hogy ritkán közli konkrétan hol, mikor és kiket kérdeztek meg, így a média által megkérdezettek „tömege” aligha tekinthető reprezentatív véleménynek – még egy olyan kisváros esetében sem, mint Sopron.

A fentiek alapján is látható, hogy a híradásokban megjelenő migránsok megítélését statisztikailag nem lehetett a két csoport esetében megvizsgálni. Érdemes azonban megjegyezni, hogy az új soproniak csoportjában 1 bizonytalan személy kivételével mindenki a híradásokban megjelenő migránsokat migránsnak tekintette.

A híradásokban megjelenő migránsok megítélése mellett a felmérés vizsgálta a személyek véleményét azon osztrák állampolgárok vonatkozásában is, akik Magyarországon vállalnak munkát. A magyarországi munkát vállaló osztrák állampolgárokat a megkérdezett személyek több mint fele (57.1%, 32 fő) nem tekintette migránsnak, 19.6%-uk (11 fő) azonban igen. További 10 személy (17.9%) bizonytalan volt ebben a kérdésben, igen is-nem is választ adott, valamint hárman jelezték, hogy nem tudják ezt megválaszolni.

Az új és régi soproniak körében az osztrák állampolgárok megítélése jelentős különbséget nem mutatott, a régi soproniak körében viszonylag nagyobb volt azok aránya, akik az osztrák állampolgárokat is migránsnak tekintették, de az eltérés nem volt jelentős (2. táblázat).

2. táblázat: Magyarországon munkát vállaló osztrák állampolgárok migránsként való megítélése az új és régi soproniak körében

	új soproni % (fő)	régi soproni % (fő)
igen	13,6 (3)	23,5 (8)
nem	59,1 (13)	55,9 (19)
igen is, nem is	27,3 (6)	11,8 (4)
nem tudja	–	8,8 (3)

Forrás: saját szerkesztésű táblázat

A betelepülők megítélése

Ezt követően annak a feltárására került sor, hogy mi a személyek véleménye arról, ha az országhatáron kívülről, vagyis Európa más országaiból, esetleg harmadik országból települnek be mások Sopronba a jobb munkalehetőségek reményében.

Az eredmények alapján a felmérésben résztvevők döntő többsége (87.9%, 51 fő) megéri és támogatja a betelepülést Sopronba, ha ennek oka a jobb munka lehetősége. Csupán 5 fő jelezte, hogy egyértelműen nem támogatja és ketten adtak igen is-nem is választ.

Bár statisztikailag, a minta homogén válasza miatt, ezt a kérdést a két csoport között nem lehetett megvizsgálni, az a tapasztalat mutatkozott, hogy a régi soproniak alapvetően befogadóbb attitűddel jellemezhetők, miután a személyek mindegyike úgy nyilatkozott, hogy megéri és támogatja Sopronba való betelepülést.

Az új soproniak körében ennek aránya 70.8% (17 fő) volt és a fentieknek megfelelően az elutasítók és bizonytalanok is ebben a csoportban voltak.

Az ellenszenv abból is fakadhat, hogy a nem régen Sopronba betelepülők konkurenciát láthatnak a további ideérkező betelepülőkben, ami kihatással lehet a munkájukra és a megélhetésükre.

A migráció elfogadása mellett a migránsok támogatásával kapcsolatos véleményeket is vizsgálta a felmérés, a „*Kapjanak-e valamilyen támogatást a betelepülők?*” kérdésre adott válaszokkal, tekintve, hogy az esetleges támogatásuk részben elősegíthetné a beilleszkedésüket, valamint a szociális helyzetük javulását.

Az eredmények azt mutatják, hogy összességében bár nem utasítják el azokat a betelepülőket, akik a jobb munkalehetőség reményében érkeznek hazánkba, vagy Sopronba, mégis támogatást döntő többségük (71.7%, 43 fő) csak a külföldi menekülteknek adna, illetve 15%-uk (9 fő)

jelezte, hogy nem ért egyet azzal, hogy a betelepülők bármilyen támogatást kapjanak. Csak 4-en adtak igen választ, és további 4 személy igen is-nem is, vagy nem tudja választ adott.

Ebben az esetben is a minta viszonylag homogén válasza miatt statisztikai összehasonlításra nem került sor.

Amit a gyakorisági adatok alapján érdemes kiemelni, hogy a 4 igen választ adók közül, tehát azok közül, akik egyetértenek azzal, hogy a betelepülők valamilyen támogatást kapjanak, 3-an az új soproniak csoportjába tartoztak (3. táblázat).

3. táblázat: A betelepülők támogatásának megítélése az új és régi soproniak körében

	új soproni % (fő)	régi soproni % (fő)
igen	11,5 (3)	2,9 (1)
nem	15,4 (4)	14,7 (5)
ha külföldi menekült	61,5 (16)	79,4 (27)
igen is, nem is	3,8 (1)	2,9 (1)
nem tudja	7,7 (2)	–

Forrás: saját szerkesztésű táblázat

Végül annak vizsgálatára került sor, hogy a megkérdezettek elfogadnák-e az országon belülről, illetve kívülről érkezőket, ha az utcájukba vagy a szomszédjukba költöznének, valamint milyen okokkal magyarázzák a kialakult véleményüket.

Az országon belülről érkezők esetében többségük elfogadja (43.1%, 25 fő), vagy elfogadja, de feltételekhez köti (41.4%, 24 fő). A kényszerből elfogadók aránya 10.3% volt (6 fő), valamint csak hárman adtak egyértelműen nem választ erre a kérdésre.

Az országon kívülről érkezők esetében is többségük elfogadást (35.7%, 20 fő), vagy feltételekhez kötött elfogadást (58.9%, 33 fő) fejezett ki. Szintén csak hárman adtak egyértelműen elutasító választ és egyetlen olyan személy sem volt, aki a „kényszerből elfogadja” választ adta volna.

Érdemes megjegyezni, hogy a felmérésben szereplő régi és új soproni személyeket összességében elfogadó attitűd jellemzi a betelepülőkkel kapcsolatban. Fontos kihangsúlyozni, ugyanakkor hogy az elfogadás nem egyenértékű a befogadás tényével. Utóbbi attitűd vizsgálatára későbbi kutatások témája lehet, akárcsak annak a kérdésnek a feltárása, hogy az elfogadó hozzáállás mögött milyen személyes indítatások állnak.

A fenti állítást alátámasztja az is, hogy viszonylag nagy volt azon személyek aránya, akik mind az országon belülről, mind az országon kívülről érkezőket elfogadnák utcájukba vagy szomszédjukba, ennek aránya 29.1% volt, továbbá azok aránya, akik elfogadják, de bizonyos feltételekkel szintén nagynak tekinthető (36.4%). E két válasz keresztszintjében összességében a megkérdezett személyek 88.7%-a volt jellemezhető elfogadó attitűddel. Csupán két olyan személy volt, aki mind az országon belülről és mind az országon kívülről érkezőket „elutasítaná” (4. táblázat).

4. táblázat: Az országon belülről és kívülről érkezők elfogadása a teljes mintában

		országon kívülről érkezők		
		igen, de feltételekhez köti % (fő)	nem % (fő)	igen % (fő)
országon belülről érkezők	igen, de feltételekhez köti % (fő)	36,4% (20)	1,8% (1)	5,5% (3)
	kényszerből elfogadja % (fő)	7,3% (4)		1,8% (1)
	nem % (fő)	1,8% (1)	3,6% (2)	
	igen % (fő)	12,7% (7)		29,1% (16)

Forrás: saját szerkesztésű táblázat

Az országon belülről, illetve kívülről érkezőkkel szembeni jellemzően inkább „elfogadó” attitűd miatt az új és régi soproniak statisztikai összehasonlítása nem volt megvalósítható.

A gyakorisági adatok alapján az tapasztalható, hogy azok, akik úgy érzik, kényszerből elfogadják az országon belülről érkezőket utcájukba, vagy szomszédjukba, 6 személyből 5-en a régi soproniak csoportjába tartoztak és körükben viszonylag magasabb volt azok aránya, akik bár elfogadják az országon belülről érkezőket, de csak bizonyos feltételekkel (43.8%, 14 f). Ennek aránya az új soproniak körében 38.5% (10 fő) volt. Ennek megfelelően a régi soproniak kisebb aránya mutatott egyértelműen elfogadó attitűdöt, azaz adott igen választ (31.3%, 10 fő), ez az új soproniaknál 57.7% (15 fő) volt. Az országon kívülről érkezők esetében ilyen eltérés a két csoport között nem volt tapasztalható a gyakorisági adatok vizsgálata alapján (5. táblázat).

5. táblázat: Az országon belülről és kívülről érkezők elfogadása az új és régi soproniak körében

	új soproni % (fő)	régi soproni % (fő)
országon belülről érkezők		
igen, de feltételekhez köti	38,5% (10)	43,8% (14)
kényszerből elfogadja	3,8% (1)	15,6% (5)
nem	–	9,4% (3)
igen	57,7% (15)	31,3% (10)
országon kívülről érkezők		
igen, de feltételekhez köti	64,0% (16)	54,8% (17)
nem	4,0% (1)	6,5% (2)
igen	32,0% (8)	38,7% (12)

Forrás: saját szerkesztésű táblázat

A „soproni” jelentése és „soproniság” megítélése régi és új soproniak körében

A válaszok kódolását és kategorizálását követően elsőként a „Mit jelent Önnek az, hogy soproni?” kérdésre adott válaszokat vizsgálata valósult meg.

A nemzeti identitás külső meghatározó tényezői a területiség, a gazdaság és a politika, a belső funkciók ugyanakkor az egyént és a közösséget érintik. Az identitás az egyik legfontosabb pszichikus közvetítő konstrukció az egyén és társadalom között. (Csepeli 1997). Éppen ezért Bamberg és társai szerint az identitáskonstrukciók vizsgálata és identitáselemzések készítése során három fő kérdéskör szempontjából érdemes vizsgálni. Elsőként a tevékenység és az irányítás szegmensét tekintve, különbség van aközött, hogy az egyén, mint alany irányítja és formálja a világát, vagy csak „elszenvedi” a környezetének a változásait. Másodsor a különbség és hasonlóság kényes egyensúlya ’én és mások’ között rávilágít arra, hogy az egyénnek egyszerre kell egyfajta öntudatot differenciálni és megkülönböztetnie magát a társaitól, ugyanakkor hasonlóan hozzájuk integrálódni a társai alkotta közösségbe. Harmadszor

pedig az egyének pozícionálnia kell magát a térbeli és időbeli állandóság és változás függvényében, hiszen a folytonosság éppúgy szükséges mint a fejlődés ahhoz, hogy fejlessze és fenntartsa az öntudatát az egyén élete minden szakaszában. (Bamberg et al 2011).

A területi identitásnak sokszor szinonimájaként bukkan fel a regionális identitás fogalma, ami arra utal, hogy a regionális identitás a területhez kötődő azonosulás egyik válfaja. (Kardos 2018.) Ennek egyik meghatározó jegye a hely, ahová tartozónak érzi magát az egyén. „Minden téri módon létezik és az általunk ismert (tudott) terek a társadalom működése során konstruálódnak. A területi egyenlőtlenségek egyben társadalmi egyenlőtlenségek is, és fordítva. A társadalmi és a fizikai tér kölcsönösen konstituálják egymást.” (Faragó 2016)

A migráció során - ahogy a jelentéstartalma is mutatja - helyválttatás történik, vagyis kiszakad az egyén az addigi közegből és egy másik helyen telepedik le, ahová nem kötődik olyan mély gyökerekkel. Ennek az állapotnak a leírására Marrus is a „gyökértelenek” meghatározást alkalmazza könyvében, akiket legtöbbször nem kívánatos személyeknek tart a már ott élő, kialakult gyökerekkel rendelkezők közössége. (Marrus, 1985a) Az angolszász területeken például ez annyira meghatározó, hogy a statisztikai adatok gyűjtése során a születési hely a mérvadó és nem az állampolgárság.

Jelen kutatás vonatkozásában elmondható, hogy összességében a teljes minta estén leggyakrabban a válaszadók az otthonuknak tekintik (28.3%, 17 fő), vagy itt születtek (21.7%, 13 fő) illetve itt élnek (16.7%, 10 fő) meghatározást adták Sopron jeletéstartalmára. A három leggyakoribb választ vizsgálva az új és régi soproniak jelentős eltérést nem mutattak.

A gyakorisági adatok alapján az a tapasztalat mutatkozott, hogy a régi soproniak viszonylag nagyobb aránya tekinti otthonának Sopront, így a soproni jelentését is az otthonhoz kapcsolja (32.4%, 11 fő), ennek aránya az új soproniak körében 23.1% (6 fő) volt. Ennek megfelelően azok, akik a soproni jelentését a város szeretetével írták le, szintén többségében régi soproniak voltak. Érdeemes megfigyelni, hogy *a köznyelvben is jelenlévő hűség és hűség városa, valamint a büszkeség kifejezéseket csak a régi soproniak adták meg.* Ennek egyik oka lehet, hogy az új soproniak nem rendelkeznek olyan mély gyökerekkel, mint az itt születettek, hiszen ők valamilyen indíttatásból elhagyták vagy elhagyni kényszerültek a korábbi lakóhelyüket, ami otthont adott számukra, így sok esetben hiányzik belőlük az a mentalitás, ami az ott született lakosokban megvan. (Marrus, 1985b). A további válaszokat a teljes mintán, valamint a régi és új soproniak körében a 6. táblázat hivatott szemléltetni.

6. táblázat: A „soproni” jelentése a teljes mintán, valamint a régi és új soproniak körében

	teljes minta % (fő)	új soproni % (fő)	régi soproni % (fő)
itt él	16,7% (10)	19,2% (5)	14,7% (5)
itt született	21,7% (13)	26,9% (7)	17,6% (6)
otthonának tekinti	28,3% (17)	23,1% (6)	32,4% (11)
hangulatos, történelmi	8,3% (5)	11,5% (3)	5,9% (2)
szereti a várost	6,7% (4)	3,8% (1)	11,8% (4)
büszkeség	6,7% (4)	–	11,8% (4)
hűség/a hűség városa	5,0% (3)	–	8,8% (3)
zárt közösség	3,3% (2)	–	5,9% (2)
kellems nyugodt élet	5,0% (3)	11,5% (3)	–
lokálpatriotizmus	3,3% (2)	3,8% (1)	2,9% (1)

Forrás: saját szerkesztésű táblázat

A másik kérdés arra vonatkozott, hogy mi a véleményük „Miben nyilvánul meg a „soproniság”?”. Erre a kérdésre adott válaszok szinte a kódolást és kategorizálást követően közel azonosak voltak a soproni jelentése kérdésre adott válaszokkal. Összességében a teljes mintát nézve a „soproniság” megnyilvánulásának leggyakoribb válasza a sajátos kultúra és szellemiség (26.7%, 16 fő) volt. Fontos megjegyezni, hogy ezt elsősorban a régi soproniak említették, közülük 15-en adták ezt a választ, ez a régi soproniak 25%-át jelentette, míg az új soproniak közül csupán 1 fő adta ezt a választ.

A „soproniság” megítélésére adott válaszok rendkívül heterogének voltak, a gyakorisági adatok alapján a fentiekén kívül megfigyelhető még, hogy az új soproniak „leggyakoribb” válasza a nincs különösebb jelentése volt, ezt 7 személy adta (26.9%).

A további válaszok gyakorisági adatait a teljes mintán, valamint az új és régi soproniak körében a 7. táblázat tartalmazza.

Összességében az eredmények alapján azt a következtetést lehet levonni, hogy a megkérdezett személyek nehezebben adtak választ erre a kérdésre a „soproni” jelentéséhez képest, sokan a korábbi válaszukat ismételték meg, nem téve különbséget a soproni jelentése és soproniság megítélése között. Mindkét esetben viszonylag magas volt a nem adekvát, így nem kódolható, kategorizálható válaszok aránya.

7. táblázat: A „soproniság” megítélése a teljes mintán, valamint a régi és új soproniak körében

	teljes minta % (fő)	új soproni % (fő)	régi soproni % (fő)
itt született	5,0% (3)	11,5% (3)	–
otthonának tekinti	1,7% (1)	3,8% (1)	–
hangulatos, történelmi	5,0% (3)	11,5% (3)	–
büszkeség	11,7% (7)	7,7% (2)	14,7% (5)
szereti a várost	13,3% (8)	7,7% (2)	17,6% (6)
zárt közösség	3,3% (2)	3,8% (1)	2,9% (1)
hűség/a hűség városa	5,0% (3)	–	8,8% (3)
nincs különösebb jelentése	15,0% (9)	26,9% (7)	5,9% (2)
sajátos kultúra szellemiség	26,7% (16)	3,8% (1)	44,1% (15)
lokálpatriotizmus	6,7% (4)	3,8% (1)	8,8% (3)
részvétel a város életében, a város ritmusának felvétele	5,0% (3)	11,5% (3)	–

Forrás: saját szerkesztésű táblázat

Sopron elhagyásának okai régi és új soproniak körében

Más, a közelmúltban végzett kutatások is arról számolnak be, hogy a tartós helyváltoztatásra törekvő népesség mobilitása felerősödött Sopron vonzáskörzetében (Kiss, 2015), ami nemcsak társadalmi, hanem térbeli fejlődést is eredményezett. Mindezek mellett meg kell említeni, hogy a KSH 2017. I. negyedévre vonatkozó adatai szerint a természetes népmozgalmi folyamatok következtében Győr-Moson-Sopron megye népessége 840 fővel fogyott, ami 18%-kal felülmúlta az előző év azonos időszak adatait. Mindez egy jelentősebb elvándorlásra, -következésképp nemzetközi migrációra - enged következtetni.

Mindezek fényében a kutatás kitér arra is, hogy milyen okokat jelöltek meg a régi és új soproniak azzal kapcsolatban, ha elköltöznének a városból. Összességében a leggyakoribb okok között említették a sajátos kultúrát és szellemiséget (31.7%, 19 fő), ami azért érdekes, mert a „soproniság” megítélésére adott válaszok között ez mutatta a legnagyobb gyakoriságot.

Nagyszámba jelöltek meg olyan egyéb okokat, mint munka, tanulás, pár elköltözése stb. (35%, 21 fő), illetve az új környezetbe, családi házba költözés (11.7%, 7 fő). Ugyanakkor egynegyedük (25%, 15 fő) nem költözne el. További 6 fő (10%) adta meg a lokálpatriotizmust, mint okot Sopron elhagyására.

Egyértelműen – a várakozásoknak megfelelően – a régi soproniak szignifikánsan ($\chi^2(1) = 7.330$, $p = 0.008$) nagyobb aránya jelezte, hogy nem költözne el (21.7%, 13 fő), az új soproniakhoz képest (3.3%, 2 fő). Ennek megfelelően az új soproniak tendenciaszerűen szignifikáns mértékben ($\chi^2(1) = 4.538$, $p = 0.055$) *nagyobb aránya adott meg egyéb okokat Sopron elhagyására* (21.7%, 13 fő), mint a régi soproniak (13.3%, 8 fő). Ennek egyik oka lehet, hogy a helyben maradásukat az életszínvonaluk minőségéhez kötik az újonnan idetelepülők, vagyis addig terveznek az adott helyen élni, amíg elégedettek azokkal a szociális- és életkörülményekkel, amit a választott lakóhelyük biztosítani tud számukra, így akár átmeneti jelleggel is tekinthetnek Sopronra mint lakóhelyükre.

A további válaszok gyakorisági adatait a teljes mintán, valamint az új és régi soproniak körében a 8. táblázat tartalmazza.

8. táblázat: Sopron elhagyásának okai a teljes mintán, valamint a régi és új soproniak körében

	teljes minta % (fő)	új soproni % (fő)	régi soproni % (fő)
sajátos kultúra, szellemiség	31,7% (19)	15,0% (9)	16,7% (10)
új környezet, családi ház	11,7% (7)	8,3% (5)	3,3% (2)
nem költözne el	25,0% (15)	3,3% (2)	21,7% (13)
egyéb okok	35,0% (21)	21,7% (13)	13,3% (8)
lokálpatriotizmus	10,0% (6)	3,3% (2)	6,7% (4)

Forrás: saját szerkesztésű táblázat

Következtetések

A Sopront érintő lokális identitáskonstrukciók vizsgálata vonatkozásában a 60 fővel – 26 fő új soproni és 34 fő régi soproni - lefolytatott fókuszcsoportos interjúk elemzése által, az alábbi megállapításokat lehet tenni:

A lakóhely- és a munkahely-váltás közötti kapcsolat nem mutat párhuzamot a teljes mintára vetítve, tekintve, hogy a résztvevők többsége úgy nyilatkozott, hogy legutóbbi lakóhely-váltása független jelenlegi munkahelyétől (80.4%, 45 fő), és csak 11 fő jelezte, hogy jelenlegi munkavégzési helye miatt váltott lakóhelyet. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy mind a 11 fő az új soproniak körébe tartozik, vagyis erősíti azt a tendenciát miszerint a kedvezőbb munkalehetőség reményében költöznek Sopronba és környékére az idetelepülők.

A lakóhely választás során mind a régi, mind az új soproniak számára fontos szempont a családtagok közelsége, ami a migráció egyik motivációs tényezője is egyben.

A migráció jelentésének és jelentőségének vizsgálata során arra derült fény, hogy a migráció kifejezés hallatán a megkérdezett személyek többsége egyértelműen a külföldiek bevándorlására és letelepedésére gondol, ugyanakkor az a tapasztalat mutatkozott, hogy a régi soproniak több negatív tartalmú véleményt fogalmaztak meg a migráció kifejezésével kapcsolatban az új soproniakhoz képest.

A migráció jelenségével a válaszadók többsége 15-20 éve találkozott először, vagyis már a rendszerváltás óta a köztudatban él ez a fogalom és ez a jelenség a Soproniak körében. Szintén felerősödött a migráció folyamatával való találkozás az ott élő lakosokban az Európai Unió csatlakozást követő években, valamint amikor Ausztria eltörölte a munkavállalási engedélyhez kötött osztrák munkavégzést. A válaszadók egyharmadának nyilatkozata által arra a következtetésre lehet jutni, hogy sok esetben az elmúlt évek menekült helyzetével került be az emberek életébe a migráció jelensége.

A Magyarországon belül végbemenő migrációs folyamatok vonatkozásában az országon belüli lakhelyváltatást a jobb munkalehetőség reményében a megkérdezett személyek 45%-a (27 fő) nem tekinti migrációnak, míg 53.3%-uk (32 fő) igen. Az igenlő választ adók 60.6%-a a régi soproniak közé tartozik, tehát arra lehet következtetni, hogy a tősgyökeres soproniak jelentős része migrációnak tekinti az országon belüli lakóhely változtatást.

A megkérdezettek 75%-a, vagyis 45 fő mondta azt, hogy megérti és elfogadja azt, hogy a jobb munkalehetőség reményében áttelepülnek az országon belül az emberek.

A kutatásban részt vevők 80.8%-a a híradásokban megjelenő migránsokat valóban migránsnak tekinti, ami alátámasztja, hogy a híradások nagy mértékben képesek befolyásolni az emberek véleményét és megítélését.

A Magyarországon munkát vállaló osztrák állampolgárokat a válaszadók több mint fele nem tekintette migránsnak, tehát ők más megítélés alá esnek a helyi lakosok szerint.

Az eredmények azt mutatják, hogy a felmérésben résztvevők döntő többsége (87.9%, 51 fő) megérti és támogatja a betelepülést Sopronba, ha ennek oka a jobb munka lehetősége, ugyanakkor valamilyen támogatást döntő többségük csak a külföldi menekülteknek adna.

A tekintetben is elfogadó visszajelzések érkeztek, hogy hogyan fogadnák, ha az országon kívülről, illetve belülről érkezők az utcájukba vagy szomszédjukba költöznének, ugyanakkor a régi soproniak közül 10 fő nyilatkozott úgy, hogy bizonyos feltételek esetén fogadná csak el. Mindez azt is sugallja, hogy az elfogadás nem jelent befogadást a már ott élők részéről.

A megkérdezettek számára az, hogy „soproniak” egyet jelent azzal, hogy ez az otthonuk, vagy, hogy itt születtek, illetve, hogy itt élnek. A „soproniság” jelentéstartamára vonatkozóan viszont szintén túlnyomó többségében ezt a választ adták, vagyis nem érznek jelentős különbséget a két fogalom között. Összességében a teljes mintát nézve a „soproniság” mibenléte a leggyakoribb válaszok alapján a sajátos kultúrában és szellemiségben gyökereződik.

Ugyanakkor nagyon érdekes, hogy a válaszadók, amikor arról kérdezték őket, hogy milyen okból kifolyólag költöznének el a városból, nagy számban (31.7%, 19 fő) mégis a sajátos kultúrát és szellemiséget jelölte meg lehetséges indokként. Az angol geográfus, Ravenstein már az 1800-as évek végén rámutatott arra, hogy a migráció oksági viszonyait vonzó és taszító (push and pull) mechanizmusok alakítják, vagyis ami vonzó, az egyben taszító tényező is lehet (Ravenstein, 1985).

Legtöbbször a feltett kérdés vonatkozásában a kedvezőbb munka-, illetve tanulási lehetőséget és a szeretteik közelségét jelölték meg kiváltó okként, de a válaszadók egy negyede nyilatkozott úgy, hogy nem költözne el a városból, közülük pedig szignifikánsan nagyobb arányban voltak a régi soproniak. Mindebből arra a következtetésre lehet jutni, hogy az ő esetükben a gyökereikhez való kötődés erőteljesebben érezhető, mint az új soproniak esetében.

Összegezve a fentebb felvázolt adatokat elmondható, hogy Sopron mint határmenti tranzitváros kétirányúan nyitottá vált földrajzilag, és nyitottá vált az emberek, a munkaerő szabad áramlása szempontjából is, mindez a nyitottság pedig párosult az itt élő emberek elfogadóbb attitűdjével is, ugyanakkor jelen vizsgálódás nem tért ki arra, hogy az elfogadóbb attitűd milyen eltéréseket mutat a demográfiai törésvonalak szerint.

Szintén kirajzolódni látszik az a tendencia a kutatás adatai szerint, hogy a városba érkező osztrák állampolgárok kívül esnek a soproniak „idegen” fogalmán – mivel ők olyan idegenek, akik hasznára vannak a városnak, a városlakóknak, ők nem jelentenek konkurenciát, ezért elfogadóbb velük szemben a soproniak attitűdje.

Mindezek tükrében elmondható, hogy jelen a kutatásban megjelenő migráció nem egyirányú, egyszeri folyamat, hanem dinamikus mozgás, a lokalitások közötti elmozdulást, ingázást is magába foglalja ezáltal nyújtva érvényes értelmezési keretet a Sopronba érkező magyar migráció dinamikájának vizsgálatakor, így a lokális és személyes identitásokat, attitűdöket a belső és a külső migrációs folyamatok tekintetében vizsgálta a kutatás.

Felhasznált irodalom:

1. Bamberg, M. - De Fina, A., - Schiffrin, D. (2011). *Discourse and identity construction*. In S. J. Schwartz, K. Luyckx, & V. L. Vignoles (Eds.), *Handbook of identity theory and research*. New York, NY, US: Springer Science and Business Media. 177-199. p.
2. Csepeli Gy. (1997): *Szociálpszichológia*. Budapest, Osiris Kiadó, 1997. 516. p.
3. Faragó L. (2016): *Társadalmi-területi egyenlőtlenségek*. – Tér és Társadalom 30. 3. 118–123. p.
4. Feischmidt M. – Zakariás I. (2010): *Migráció és etnicitás. A mobilitás formái és politikái nemzeti és transznacionális térben*. In: uő (szerk): *Etnicitás. Különbségteremtő társadalom*. Budapest, Gondolat-MTA Kisebbségkutató Intézet, 151-172. p.
5. Hárs Á. (2010): *Migráció és munkaerőpiac Magyarországon*. In: Hárs Á. – Tóth J. (szerk.): *Változó migráció – változó környezet*. Budapest, MTA Nemzeti-etnikai Kisebbségkutató Intézet, 15-53.p.
6. Hárs Á (2015): *Elvándorlás és bevándorlás Magyarországon a rendszerváltás után – Nemzetközi összehasonlításban*. In: (Balskó Zs. – Fazekas K. (szerk): *Munkaerőpiaci tükör 2015*. Budapest, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont - Közgazdaság-tudományi Intézet. 39-54. p.
7. Hajdu G. –Kristóf L. (2015): *Társadalmi tükör. Jelentés a magyar társadalom munkaerő-piaci és társas integráltságáról, 2015*. Az Integrációs és dezintegrációs folyamatok a magyar társadalomban című kutatás elsődleges jelentése. Budapest, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont, 2015.
8. Hautzinger Z. – Hegedüs J. – Klenner Z. (2014): *A migráció elmélete*, Budapest, Nemzeti Közzolgálati Egyetem.
9. Heintel, M. – Husa, K. – Spreitzhofer, G. (2005): *Migration als globales Phänomen*. In: Wagner, Helmut (Hrsg.): *Segmente. Wirtschafts- und sozial geographische Themenhefte: Migration – Integration*, Wien
10. Kardos L. (2018): *Térségi és nemzeti identitás-vizsgálatok az Őrállók földjén – Földrajzi Közlemények 2018. 142. 1. pp. 36–49.*
11. Kiss É. (2015): *Egy kutatás előzményeképp: Sopron népességéről és a vándorlásról*. in: E-conom. IV/1. 47-56.
12. Internet: http://real.mtak.hu/33886/1/05_KissE_e_conom_IV1_u.pdf (Letöltés ideje: 2017.04.18.)

13. Kincses Á. (2015): *A szomszédos országok migrációs forrásterületeinek a vizsgálata a magyar népszámlálási adatok felhasználásával 2001 és 2011 között*. Területi Statisztika, 55. évf. 5. sz. 2015. 407–431. p.
14. Kovács Z. – Egedy G. – Szabó B. (2015): Az ingázás területi jellemzőinek változása Magyarországon a rendszerváltozás után. Területi Statisztika, 18. (55.) évf. 3. sz. 2015. 233–253. p.
15. KSH [Központi Statisztikai Hivatal] (2013). 2011-es népszámlálás – 3. területi adatok 3.8. Győr-Moson-Sopron megye Központi Statisztikai Hivatal, Győr.
16. Internet: http://www.ksh.hu/nepszamlalas/teruleti_adatok (Letöltés ideje: 2016.05.28)
17. KSH [Központi Statisztikai Hivatal] (2016). *Mikrocenzus 2016*. Budapest, Központi Statisztikai Hivatal
18. Internet: https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mikrocenzus2016/mikrocenzus_2016_1.pdf (Letöltés ideje: 2017.12.12.)
19. KSH [Központi Statisztikai Hivatal] (2017). *Fókuszban a megyék – 2017. I. félév*. Győr-Moson-Sopron megye
20. Internet: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/megy/172/index.html> (Letöltés ideje: 2017.09.10.)
21. Lakatos M. – Rédei M. – Kapitány G. (2015): Mobilitás és foglalkoztatás. Területi Statisztika, 55. évf. 2. sz. 2015. 157–179. p.
22. Marien A (2015): A területi identitás magatartási megnyilvánulásai, különös tekintettel a költözési szándéokra és annak magyarázatára. In: Észak-Magyarországi Stratégiai Füzetek, 12. évf. 1. sz. 2015. 4–16. p.
23. Marrus, M. (1985a): *Uprooted unwanted immigrants*. Oxford, Oxford University Press.
24. Marrus, M. (1985b): *The Unwanted European refugees in the twentieth Century*. Oxford - New York – Toronto, Oxford University Press.
25. Molnár J. – Gál-Szabó L. – Siskáné Szilasi B. – Mohos M. – Dudás G. – Vadnai P. (2015) Legújabb trendek a magyarországi kivándorlásban. Észak-Magyarországi Stratégiai Füzetek, 12. évf. 1. sz. 2015. pp. 27–37
26. Nemes Nagy J. (1998): A tér a társadalomkutatásban. Bevezetés a regionális tudományba. Budapest, Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület. pp. 155-179.
27. Ravenstein, E. G. (1985): *The Laws of Migration*. In: Journal of the Royal Statistical Society. Vol. 48. No.2., London
28. Rechnitzer J. (2014). A győri járműipari körzetről szóló kutatási program, in: *Tér és Társadalom*, Vol. 28(2), pp. 3-10.
29. Utry A. (1999): *Kommunikáció, szociálpszichológia, kultúra*, Miskolc, Rónai Művelődési Központ.